

РЕШЕНИЕ

№ 21991

гр. София, 01.11.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, ХХVIII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 04.10.2024 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Деница Митрова

**ЧЛЕНОВЕ: Атанас Николов
Вената Кабурова**

при участието на секретаря Илияна Тодорова и при участието на прокурора Пламен Райнов, като разгледа дело номер **6292** по описа за **2024** година докладвано от съдия Вената Кабурова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във вр. с чл. 285, ал. 1 от Закона за изпълнението на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Образувано е по касационна жалба на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) срещу решение № 5451/21.08.2023 г. по адм. дело № 9531/2021 г. по описа на Административния съд С.-град, с което ГДИН е осъдена да заплати на А. А. Ш. обезщетение за неимуществени вреди в размер на 460 лева, за нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, изразяващо се в незаконосъобразно бездействие от страна на ГДИН да осигури необходимата площ на Ш. в Затвора [населено място] в периода от 07.12.2017 г. до 20.12.2018 г. и липса на уединени санитарни помещения за периода от 20.12.2018 г. до 25.03.2019 г.

Касаторът навежда доводи за неправилност на решението, като постановено при нарушение на материалния закон, съществени нарушения на съдопроизводствените правила и необоснованост - касационни основания по чл.209, т.3 АПК. Навеждат се твърдения, че съдът неправилно е приел наличие на нарушение на чл. 3 ЗИНЗС, тъй като съгласно решението на ЕСПЧ от 27.01.2015 г. по делото „Н. и други срещу България“ всяко задържано лице трябва да има най-малко 3 кв.м. жилищна площ, а не както е приел съдът – 4 кв.м., като по делото не се твърди и няма доказателства, че не е осигурена най-малко 3 кв.м жилищна площ. Посочва се, че твърденията относно

липсата на уединение в санитарното помещение в 7-ма група не кореспондират с официални документи, като съдът не е изложил мотиви за това, дали показанията на свидетелите се подкрепят от останалите събрани по делото доказателства. Акцентираща се върху обстоятелството, че решението е неправилно и необосновано и при определяне размера на обезщетението, тъй като съдът не е изложил мотиви, защо е приел именно тази сума като справедлив размер, който е завишен и не е в съответствие с правилата за определяне на обезщетението по справедливост и води до неоснователно обогатяване на ищеца.

В съдебно заседание, касаторът Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, редовно призован, не изпраща представител.

Ответникът А. А. Ш. редовно призован, не се явява и не взема становище по касационната жалба.

Представителят на СГП дава заключение за основателност на касационната жалба.

Административен съд София-град, XXVIII к.с., след като прецени събраните по делото доказателства и наведените касационни основания, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Касационната жалба е процесуално допустима, като депозирана в срока по чл. 211, ал. 1 АПК и от легитимирана страна, срещу съдебен акт, който подлежи на касационен контрол. Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

Настоящият състав, като извърши служебна проверка, на основание чл. 218, ал. 2 АПК и въз основа на фактите, установени от първоинстанционния съд, съгласно чл. 220 АПК, намира, че обжалваното решение е валидно и допустимо.

Първоинстанционният съд е бил сезиран с иск по чл. 284 от ЗИНЗС от А. А. Ш., изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място] срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, с искане за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 20 000 лв., претърпени вследствие на лоши битови и хигиенни условия в затворническото помещение, в периода от 15.11.2017 г. до 25.03.2019 г.

Въз основа на приетите по делото писмени доказателства съдът правилно е приел за установено от фактическа страна, че обитаваната от ищеца площ в 12-та група при Затвора [населено място] в периода от 07.12.2017 г. до 20.12.2018 г. е била под законоустановения минимум в чл. 43, ал. 4 ЗИНЗС от 4 кв. м. на един лишен от свобода, предвид представената справка от ВПД ИСДВР, видно от която 12-та група се състои от 18 спални помещения с обща площ от 243 кв.м., като числеността на лишените от свобода във всяко помещение е варираща от 65 до 165 човека. Прието е също така, че ответникът по спора (ГДИН) не е успял да обори твърденията на ищеца за състоянието на санитарния възел в спалното помещение в 7 група и по-конкретно обстоятелството, че същият не може да се използва уединено, тъй като не е отделен от жилищната площ по никакъв начин.

Съдът е изяснил напълно фактическата обстановка по делото, събрал е допустими и относими за правилното решаване на спора доказателства, при приложението на чл. 284, ал. 3 ЗИНЗС, като ги е обсъдил и анализирал в тяхната взаимна връзка и при съобразяване разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС е направил обосновани правни изводи.

При така установеното в първоинстанционното производство от фактическа страна настоящият касационен състав споделя направения от първоинстанционния съд извод за наличие на осъществено нарушение на забраната за нечовешко и унижително

отношение, въведена с чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, съответна на чл. 3 КЗПЧОС, както и наличието на причинно-следствена връзка между констатираното нарушение и причинените неимуществени вреди на ответника.

Съгласно чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 от същия закон. Фактическият състав на предявения иск с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС в процесния случай, с оглед твърденията на ищеца, включва в кумулативна даденост наличие на нарушение на забраната по чл. 3 ЗИНЗС, причинени на ищеца неимуществени вреди и причинна връзка между нарушението на чл. 3 ЗИНЗС и настъпилите вредоносен резултат. Вредите се предполагат до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС оборима презумпция.

В съответствие с нормата на чл. 3, ал. 1 ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. В ал. 2 на същата норма се предвижда, че за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

В случая предмет на разглеждане по делото е искова претенция за обезщетение за претърпени от ищеца неимуществени вреди от нечовешко и унижително отнасяне като последица от проявите форми на нарушения на чл. 3 ЗИНЗС вр. с чл.3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС) през исковия период, свързани с лоши битови и хигиенни условия в затворническото помещение.

Правилен е изводът на първоинстанционния съд, че в хода на проведеното съдебно производство са доказани неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в нарушение на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС, както и на чл. 3 от ЕКПЧОС, а именно - по-малко от 4 кв.м. жилищна площ на разположение за част от исковия период - 15.11.2017г.-21.11.2017г. и от 07.12.2017г.-20.12.2018г. и липсата на уединение в санитарното помещение в килията при пребиваване в 7 група, от 20.12.2018г. до края на исковия период 25.03.2019 г. Налице е неизпълнение от затворническата администрация на законоустановеното задължение по чл. 3 от ЗИНЗС, както и чл. 3 от ЕКПЧОС, според който никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне или наказване.

Както се посочи по-горе, по силата на нормата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното. Безспорно е установено и наличието на причинно-следствена връзка между настъпилите вреди и допуснатото нарушение на забраната по чл. 3 ЗИНЗС. Предвид изложеното, обоснован е изводът на първоинстанционния съд за наличието в кумулативна даденост на всички елементи от фактическия състав на чл. 284, ал. 1 във връзка с чл. 3 ЗИНЗС, като не е оборена и презумпцията по чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС.

По оплакванията в касационната жалба за необоснованост на решението по отношение на размера на обезщетението настоящият съдебен състав намира следното:

административният съд е присъдил справедлив размер на обезщетението съобразно чл. 52 ЗЗД и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015 г. по делото "Н. и други срещу България", съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията за справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл. 41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в това решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл. 3 от ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди. В случая, са отчетени обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушението на чл. 3, ал. 1 във вр. с ал. 2 от ЗИНЗС; периода на исковата претенция (времето, през което ищецът е бил поставен в условия унижаващи човешкото достойнство); предвид характера и невисокият интензитет на породените страдания и негативни преживявания, без конкретно увреждане на здравето (физическо или психическо) от тези условия и при прилагането на чл. 284, ал. 2 от ЗИНЗС, поради което съдът приема, че искът правилно е уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 460 лв., а в останалата му част е отхвърлен.

Водим от горното, Административен съд София-град, XXVIII-ми касационен състав

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 5451/21.08.2023 г. по адм. дело № 9531/2021 г. по описа на Административния съд С.-град.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: